קנטרי. מסקל גדול שקורין לנטיי"ר מה מנה: **עובר לסוחר.** מלמד שבכל מקום היה ממקבל בשקל ומיכל דוכתא דקרו לקנטיר מיקלא: **סולם.** עדיף מקמח: **מלמן שהשאה עיניה לרב נחורתן.** היא לממרא קמח והוא סולת: **פירסה נדה.** חזר להיות לה חולת כנגים: **כדי לחכניה על נעלה.** להודיעו שהיא נזועה ממקר מברותיה שחינה נרחית ונרוך ליכחל לחריה: **על איו שבאליו (נקוד).** איו שלו נקוד ולמ"ד חינה נקודה: **לימדה סורה וכו'.** והיינו נקודת איו ללמ היו לריכין ליכחל ליודעין היו שהיא נחהל דכל נקודה עוקרת המיבה שחינה חלמ לדרשה ודרוש מינה דרך חרך: **נחלפניה.** חסת חוספיקת: **על ידי נעלה.** לח שיכחל לה לשוס חלמ לנעלה יכחל מה שוס הגברת: **קמטין.** פרוע"ם: **היא לחמה ואדוני זקן.** לחמר לו הקב"ה שהיא לחמה ואני זקנתי: **לסופי.** ילך מן השוק ולח נודע של מי והמועלו חוספו לל הבית: **נעלא רחמי.** כדי שיכירו בינו ובין בנו: **נעלא רחמי וסוף חולפא.** שיחלה לדם לפני מותו וילוה לביתו: **ואחפת.** ונתרפא: **חלין לאבר ימות בו.** מכלל דחלה עוד שלא חת בו: **כי מודיתי דלברות.** (ל) שם הגבר. מודיתי עץ שרש המובל מנהיג בו הספינה לרחקה מן החנים ומן המכשולים ובלע"ז גובירניי"ל: **ולמר לו.** בעל הבית לרי שברך עלי כאחד מפועלי העיר: **משמנין ניניהן.** [א] לח נפחות ולח ניותר חלח כמנהג המדינה בינונית: **מתני' ואלו.** פועלין: **אוכלין.** ממה שעוסקין בו: **עד שלא נגמרה מלאכתו.** למעשר ומס בר חלה הוח עד שלא נגמרה מלאכתו לחלה. וטעמח דכולה מתני' מפרש בגמ' מקרחי:

נעשה

[1]ויפצר בם מאד א"ר אלעזר [6]מכאן שמסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול כתיב [2]ואקחה פת לחם וכתיב [3]ואל הבקר רץ אברהם אמר רבי אלעזר [3]מכאן שצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים מנלן מעפרון מעיקרא כתיב [4]ארץ ארבע מאות שקל כסף ולבסוף כתיב [5]וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר דלא שקל מיניה אלא [ג]קנטרי דאיכא דוכתא דקרו ליה לתיקלא קנטירא כתיב [6]קמח וכתיב סלת א"ר יצחק מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש כתיב [6]לושי ועשי עוגות וכתיב [7]ויקח חמאה וחלב ובן הבקר ואילו לחם לא אייתי לקמייהו אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משמיה דרבי מאיר אברהם אבינו אוכל חולין בטהרה היה ושרה אמנו אותו היום פירסה נדה [8]ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל להודיע ששרה אמנו צנועה היתה אמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי יצחק יודעים היו מלאכי השרת ששרה אמנו באהל היתה אלא מאי באהל כדי לחכבה על בעלה רבי יוסי ברבי חנינא אמר כדי לשגר לה כוס של ברכה תני משום רבי יוסי למה נקוד על אין שבאליו לימדה תורה דרך ארץ שישאל אדם באכסניא שלו [7]והאמר שמואל [8]אין שואלין בשלום אשה כלל [2]על ידי בעלה שאני [9]אחרי בלותי היתה לי עדנה אמר רב חסדא אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטין נתעדן הבשר ונתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו כתיב [9]ואדוני זקן וכתיב [10]ואני זקנתי דלא מותיב הקב"ה כדקאמרה איהי תנא דבי רבי ישמעאל [ט]גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו שנאמר [9]ותצחק שרה בקרבה וגו' [9]ואדוני זקן וכתיב [10]ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני זקנתי [11]ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה כמה בנים הניקה שרה אמר רבי לוי אותו היום שגמל אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אומות העולם מרננים ואומרים ראיתם זקן וזקנה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בנינו הוא ולא עוד אלא שעושין משתה גדול להעמיד דבריהם מה עשה אברהם אבינו הלך וזימן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאה בנה עמה ומניקתה לא הביאה ונעשה נס בשרה אמנו ונפתחו דדיה כשני מעיינות והניקה את בולן ועדיין היו מרננים ואומרים אם שרה הבת תשעים שנה תלד אברהם בן מאה שנה יוליד מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם פתחו כולם ואמרו [12]אברהם הוליד את יצחק [י]עד אברהם לא היה זקנה מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם אתא אברהם בעא רחמי והוה זקנה שנאמר [13]ואברהם זקן בא בימים [ס]עד יעקב לא הוה חולשא אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא שנאמר [14]ויאמר ליוסף הנה אביך חולה עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח אתא אלישע בעא רחמי ואתפח שנאמר [15]ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו מכלל דחלה חלי אחריתי תנו רבנן [ז]שלשה חלאין חלה אלישע אחד שדחפו לגיחזי בשתי ידיו ואחד שגירה דובין בתינוקות ואחד שמת בו שנאמר [15]ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו: אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בו': אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב חסדא פת קטנית תנן או פת וקטנית תנן אמר ליה האלהים צריכה וי"ו [ס]כי מורדיא דלברות: רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך הכל כמנהג המדינה: הכל לאתויי מאי לאתויי הא [ט]דתנן השוכר את הפועל ואמר לו באחד ובשנים מבני העיר נותן לו בפחות שבשכירות דברי רבי יהושע וחכמים אומרים [ג]משמנין ביניהם: **מתני'** [ד]ואלו [י] אוכלין מן התורה העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו ובדבר שגידולו מן הארץ ואלו שאין אוכלים העושה במחובר לקרקע בשעה

שנפל למטה יוצעין עימות ומקנצלין וכמין [סנהדרין קז:]. ואחד שגירה דובים בתינוקות. כעין שנגירה דובים בתינוקות (סוטה מז.). חלה את חליו אשר ימות בו. מלה מד, לח מליו מכרי, ומד לחבר ימות בו (שם).

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

למה נקוד על **איו שבאליו.** כנרחשית רבה מ"ו נקוד למ"ד מינו נקוד מ"ר שמעון כל מקום שחתה מוצח כתב רבה על הנקודה חתה דורש חת הכתב וכאן שהנקודה רבה חתה דורש חת הנקודה מיו מברהם חמר רבי עזריה כשם שחמרו לו למברהם מיה שרה כך חמרו לשרה מיו מברהם וס"ו הוי פ' הכח לבל לפ"ם דפירש למשום הכי נקוד דעל חגם שחלו לו קשה דהיה לו לנקד על מיה שרה דהיא עיקר השחלה שחלו עליה[ס]: **על ידי בעלה.** היינו דוקא לשחול מיה פלוגית חבל לשחול בשלומה חפילו ע"י בעלה חסור כלחמרי' בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע.: ושם ד"ה מין ע"ב ל"ע קלט): **פת קטנית תנן.** הח פשיטח לר' יוחנן חמר לעולם פת וקטנית ולח פת של קטנית חלח הכי מינעיח ליה פת קטנית תנן ואפ"ה משמע שפיר פת הנאכלת עם הקטנית ולח משמע עם של קטנית וטעמח משום לחין רגילין לעשות פת של קטנית וב"מ לחדם שחמר ליתן לפועליו פת קטנית שלריך ליתן להם פת וקטנית או ללמח פת וקטנית תנן חבל חס חמר לו פת קטנית בלח ו' סוי משמע פת של קטנית: **ואלו אוכלין** מן התורה. משום לחיירי מעיקרח בפועלים שחוכלים ע"י שפסקו להם מזונות חו ע"י מנהג המדינה להכי נקט ולח חוכלין מן התורה בלח פסק ובלח מנהג:

במחובר בשעת גמר מלאכה. פ' שמין לריכין עוד לקרקע כגון הקובר והכובל יכול המנכש והעובד ומפיק ליה בגמרת מוכל כליך לח תמן בזמן שחתה נותן לכליו של בעל הבית ובתלוש קובס גמר מלחכה היינו גמר מלחכה למעשר ובגמרת מפיק ליה מדיש: חימח

תורה אור השלם

1 וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֲלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ:
בראשית יט ג

2 וְאֶקְחָה פַת לָחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
בראשית יח ה

3 וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רַךְ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ:
בראשית יח ז

4 אֲדַנִּי שָׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינֶךָ מַה הוּא וְאֶת מֵתְךָ קְבֹר:
בראשית כג טו

5 וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרֹן וַיִּשְׁק�ל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר:
בראשית כג טז

6 וַיְמַהֵר אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וְעֲשִׂי עֻגוֹת:
בראשית יח ו

7 וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ:
בראשית יח ח

8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל:
בראשית יח ט

9 וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו:
בראשית יח י

10 וַתִּצְחַק שָׂרָה בְקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן:
בראשית יח יב

11 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אָמְנָם אֵלֵד וַאֲנִי זָקַנְתִּי:
בראשית יח יג

12 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק:
בראשית כה יט

13 וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל:
בראשית כד א

14 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרָיִם:
בראשית מח א

15 וְאֶלִישָׁע חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל פָּנָיו וַיֹּאמַר אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו:
מלכים ב יג יד

י א ב מיי' פכ"ג מהל' מכירה ה"ה סמג לאוין קכו טוש"ע חה"מ סי' כג סעיף ו וכפי' התוס':

יא ג מיי' פ"ט מהלכות שכירות הל' ג סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שלג סעיף ג:

יב ד מיי' פי"ב שם הל' ט סמג עשין קמ טוש"ע ח"מ סי' שלו ס"ב: